

Examen VSBO PKL

2019

tijdvak 1
vrijdag 10 mei
07.30 - 10.00 uur

Mens en Maatschappij

Naam kandidaat _____ Kandidaatnummer _____

Beantwoord alle vragen in dit opgavenboekje.

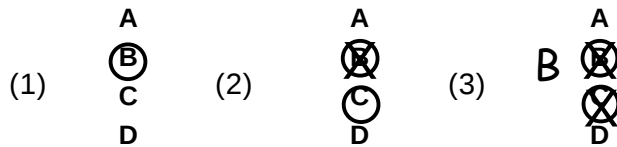
Dit examen bestaat uit 44 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 50 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

- Omcirkel het goede antwoord (voorbeeld 1).
- Geef verbeteringen aan volgens voorbeeld 2 of 3.

Mens en werk

Uriël

Uriël werkt om in zijn materiële en immateriële behoeften te voorzien. Hij werkt in de secundaire sector, bij Metaalindustrie Alberto. Daar zet hij aan de lopende band producten in elkaar. Gedurende de jaren is het bedrijf steeds meer computergestuurde machines gaan gebruiken. Hierdoor zijn veel banen verloren gegaan. De arbeidsomstandigheden zijn in dit bedrijf niet zo goed. Het bedrijf heeft al verschillende waarschuwingen gekregen om de omstandigheden voor de werknemers te verbeteren. De arbeiders zijn ook ontevreden over de autoritaire manier waarop hun afdeling geleid wordt door chef Ricardo.

- 1p 1 Geef een voorbeeld van een materiële behoefte die Uriël wil vervullen door te werken.

.....

.....

- 1p 2 Wat is de definitie van arbeid?

.....

.....

- 1p 3 Uriël werkt in de secundaire sector.
 Bedrijven in de secundaire sector
- A leveren diensten met winst als doel
 - B vallen altijd onder de overheid
 - C verwerken grondstoffen tot producten
 - D werken met producten die direct uit de natuur komen

1p 4 Geef een mogelijke reden waarom Ricardo, als chef, meer verdient dan Uriël.

.....

.....

1p 5 Noem een punt dat te maken heeft met de arbeidsomstandigheden.

.....

1p 6 Bij Metaalindustrie Alberto heeft Uriël de functie van
A assemblagemedewerker.
B chef magazijn.
C lasser.

1p 7 Noem een kenmerk van iemand met een autoritaire leiderschapsstijl.

.....

.....

1p 8 Hoe wordt het proces van het steeds meer gebruiken van computergestuurde machines genoemd?
A automatisering
B individualisering
C mechanisering

1p 9 Het bedrijf is door het gebruik van meer machines gegroeid, omdat
A de werknemers zich overbodig zijn gaan voelen.
B er meer tijd zal ontstaan om te socialiseren.
C er steeds minder producten worden geproduceerd.
D het werk sneller en zorgvuldiger wordt gedaan.

Zoek je tijdelijk werk? Heb je als werkgever op korte termijn een werknemer nodig? Wij zijn er voor je!
Wij zijn geen overheidsinstelling maar een particuliere instelling. Veel jongeren komen naar ons voor een baan in de economische sector.

- 1p **10** Om welke soort instelling voor de arbeidsvoorziening gaat het in bovenstaande tekst?

.....

- 1p **11** Geef een reden waarom veel leerlingen later graag in de economische sector willen werken.

.....

.....

Werkgelegenheid

Gerlinda is bereid flexibel te gaan werken door samen met haar werkgever haar werktijden te bepalen. In plaats van 5 dagen per week wil ze graag 3 dagen werken. Daarnaast hoopt ze dat de overheid maatregelen zal nemen om de werkgelegenheid te verbeteren.

- 1p **12** Flexibilisering kan verschillende mogelijke voordelen hebben.
→ Kruis in de onderstaande tabel twee mogelijke voordelen aan van flexibilisering.

de mogelijkheid van telewerken	
vaste werktijden	
meer tijd overhouden voor haar gezin	
kiezen voor langere werktijden	

- 1p **13** Geef een voorbeeld van een mogelijke maatregel die de overheid kan nemen om te zorgen voor meer werkgelegenheid.

.....
.....

Colombia

In Colombia zijn Bogotá, Cali en Medellín dé steden waar mensen heen gaan voor verschillende soorten behandelingen. De infrastructuur van deze steden is goed en de voorzieningen zijn aantrekkelijk. Een gedeelte van het budget van deze steden wordt geïnvesteerd in reclame om toeristen aan te trekken. Diego werkt als beveiligingsambtenaar/security-guard bij 'Clinica las Americas' in Medellín.

- 1p 14 Hoe noemen we het soort toerisme dat beschreven is in bovenstaande tekst?
- A cruisetourisme
 - B eco-toerisme
 - C kooptourisme
 - D medisch toerisme
- 1p 15 Het toerisme heeft gezorgd voor de verbetering van de infrastructuur. Een ander positief gevolg van het toerisme is een toename van de
- A criminaliteit.
 - B milieuvervuiling.
 - C werkgelegenheid.

- 2p **16** Geef met een kruisje in onderstaande tabel aan welke van deze situaties een voordeel of een nadeel kunnen zijn voor het toerisme van Colombia.

Situatie	Voordeel	Nadeel
De vervuiling in het land is toegenomen.		
Het aantal arbeidsplaatsen in de steden is gestegen.		
Er komt meer buitenlands geld Colombia binnen.		
De criminaliteit in Colombia is gestegen.		

- 1p **17** In welke sector werkt Diego?
- A in de primaire sector.
 - B in de secundaire sector.
 - C in de tertiaire sector.
 - D in de quataire sector.

- 1p **18** Werknemers in de dienstensector kunnen direct of indirect werk verrichten.
- Noem een beroep in de toeristenindustrie dat te maken heeft met de directe dienstverlening van een persoon.

.....

- 1p **19** Noem een nadelig gevolg die investeringen in de infrastructuur kunnen hebben op het natuurlijke milieu.

.....

.....

Rechten en plichten

Parlement

Het parlement op Curaçao heeft 21 leden.

Om te kunnen regeren moet de regering kunnen rekenen op de steun van een minimaal aantal parlementsleden.

Iedere burger in een democratische staat heeft een aantal rechten die in de grondwet is vastgelegd en die belangrijk zijn voor de democratie.

Verschillende organisaties, zoals de SVB op Curaçao, zorgen ervoor dat de grondrechten van de burgers worden gerealiseerd.

1p 20 Op steun van minimaal hoeveel leden van het parlement moet de regering van Curaçao kunnen rekenen?

A op 9 leden van het parlement

B op 10 leden van het parlement

C op 11 leden van het parlement

D op 12 leden van het parlement

1p 21 Leg uit hoe de samenwerking is tussen het parlement en de regering in een parlementaire democratie.

.....
.....

1p 22 Voor welk democratisch grondrecht van de bevolking zorgt de SVB (SZV op Sint Maarten)?

.....

1p 23 Geef een reden waarom grondrechten belangrijk zijn in een democratie.

.....
.....

Deanise

Deanise is 16 jaar oud en zit in de examenklas van het VSBO. Op school is ze heel actief. De school ligt aan een drukke weg. Deanise wil graag dat er verkeersdrempels worden geplaatst om de snelheid van het verkeer af te remmen. Het lukt de oudercommissie om de regering te overtuigen dat verkeersdrempels noodzakelijk zijn.

2p **24** Geef twee plichten die Deanise op school heeft.

1

2

1p **25** Noem een manier waarop Deanise actief kan zijn binnen de school.

.....

.....

1p **26** De overheid gaat akkoord met de plaatsing van verkeersdrempels omdat de oudercommissie actie heeft ondernomen.

Wat is een mogelijke actie die hiervoor kan hebben gezorgd?

A Geld inzamelen voor de bouw van de drempels.

B Pressiegroepen inschakelen om samen actie te voeren.

C Zelf met de bouw van de drempels voor de school beginnen.

Beroepsgeheim

Hugo is in dienst bij advocatenkantoor B&B. Hij heeft daar net als andere werknemers, rechten maar ook plichten.
Een van zijn plichten is de plicht van het beroepsgeheim.

- 1p 27 Leg uit wat het beroepsgeheim inhoudt.

.....

.....

Free is Free

De publieke stranden op Curaçao zijn niet altijd vrij toegankelijk. Een groep met de naam 'Free is Free' wil hier iets aan doen en is een handtekeningactie begonnen.
Enkele bezorgde burgers hebben verder de parlementsleden van de politieke partij "Nos Pueblo" benaderd voor politieke steun. "Nos Pueblo" maakt deel uit van de coalitie. Minister Alberto heeft als één van zijn taken het beheer en behoud van de stranden. Tijdens een vergadering in het parlement worden aan de minister vragen gesteld over het onderwerp publieke stranden en hoe hij denkt de problemen die er zijn op te lossen.

- 1p 28 De minister is verantwoording schuldig aan het parlement. Dit betekent dat parlementsleden vragen kunnen stellen aan de ministers over bepaalde problemen, omdat
- A door het parlement geld kan worden uitgegeven voor strandbeheer.
 - B het parlement weet wat er moet gebeuren.
 - C in het parlement volksvertegenwoordigers zitten.

- 2p **29** Geef met een kruisje in onderstaande tabel aan of de stellingen juist of onjuist zijn.

Stelling	Juist	Onjuist
Corruptie behoort officieel tot de politiek.		
Politieke partijen die veel geld hebben, krijgen altijd veel stemmen tijdens de verkiezing.		
Voor de verkiezing debatteren politieke leiders meestal met elkaar.		
Het uitdelen van t-shirts behoort tot de politieke cultuur op onze eilanden.		

- 1p **30** Wat is het belangrijkste doel van de handtekeningenactie van de groep 'Free is Free'?

.....

.....

- 1p **31** Leg uit waarom mensen eerder parlementsleden dan een minister voor politieke steun zullen benaderen.

.....

.....

- 1p **32** Noem een manier die 'Free is Free' kan gebruiken om aandacht van het publiek te krijgen voor hun strijd.

.....

.....

Massamedia

Telekultura

Kevin werkt bij televisiezender Telekultura. Hij is niet blij met de laatste ontwikkelingen bij de zender. Het lijkt erop dat de zender commerciëler wordt en meer winst wil behalen. De laatste tijd worden er bijna alleen maar amusementsprogramma's uitgezonden.

Kevin vindt dat de kijker steeds minder informatie krijgt. Hij vindt ook dat de zender niet veel aandacht besteedt aan de waakhondfunctie die Telekultura moet hebben.

Gelukkig leven wij op een eiland waar er geen sprake is van censuur.

1p 33 Tot welke soort massamedia behoort televisie?

- A audiovisuele media
- B auditieve media
- C gedrukte media
- D interactieve media

1p 34 Leg uit wat de waakhondfunctie van de massamedia inhoudt.

.....
.....

2p 35 Door technologische ontwikkelingen wordt het moeilijker voor de massamedia om "breaking news" uit te zenden.

→ Noem twee voorbeelden van technologische ontwikkelingen die mensen kunnen gebruiken waardoor de informatievoorziening subjectief wordt.

1

2

1p 36 Geef een reden waarom er bij ons geen sprake is van censuur.

.....
.....

Doelgroep

Het Amerikaanse tijdschrift 'auto' heeft een bepaalde doelgroep. Het geeft informatie over de nieuwste sportauto's.

1p 37 Voor welke doelgroep is het bovenstaande tijdschrift bestemd?

.....

Een voorbeeld van een advertentie

Mascara om de langste wimpers te creëren!

1p 38 Noem een reden waarom de bovenstaande advertentie niet in het bovenstaande tijdschrift past.

.....

- 2p 39 Hieronder staan vier opmerkingen over het tijdschrift 'auto'.
Zet een kruisje bij de twee zinnen die over de **vorm** van het tijdschrift gaan.

aandacht voor amusement	
korte artikelen	
gebruik van moeilijke woorden	
lezers met een hoog opleidingsniveau	

- 1p 40 Noem een reden waarom sommige tijdschriften voor een bepaalde identiteit kiezen.

.....

.....

Om auto te mogen rijden moet je rijles volgen en examen doen. Maar iedereen mag een kind opvoeden, zonder les te hebben gehad.

Ouders moeten na de geboorte van een kind verplicht een opvoedcursus volgen.

- 2p 41 Omcirkel in de onderstaande zin je keuze en maak de zin af.

Ik ben het hiermee **eens / niet eens**, omdat

.....

.....

We love news

De berichten van Dagblad “We love News” worden beïnvloed door eigen meningen en ervaringen. De eigen smaak en voorkeur spelen een grote rol. Vaak is één bron voldoende om het nieuws te publiceren. Het grootste gedeelte van de inhoud van het dagblad heeft te maken met geweld. Het dagblad is populair bij mensen in de leeftijdscategorie van 16 t/m 40 jaar. Er zijn mensen die zich zorgen maken om de populariteit van het dagblad. Ze vinden het nieuws te negatief door de vele roddels en willen het dagblad laten verbieden.

- 1p 42 Wie is de uiteindelijke persoon die ervoor zorgt dat het nieuws in dagblad ‘We love News’ verschijnt?
- A de eindredacteur
 - B de fotograaf
 - C de lezer

- 1p 43 Geef vanuit de tekst een reden waarom de berichtgeving van dagblad ‘We love News’ minder objectief is.

.....

.....

- 1p 44 Een mogelijke reden om het dagblad te laten verbieden heeft te maken met de
- A normen en waarden in de samenleving.
 - B rechten en plichten van de samenleving.
 - C vooroordelen in de samenleving.